

การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง¹

นิธิ คีรีเดช²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งจากการศึกษาทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ซึ่งค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าวนั้นเป็นการช่วยเหลือจากรัฐที่ช่วยเหลือเยียวยาบุคคลที่ได้ความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น³ ซึ่งจะเห็นว่าบุคคลทุกคนเมื่อตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาจากการกระทำของผู้อื่นโดยที่ตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นสามารถใช้สิทธิขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาได้

แต่กลับกันสำหรับแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง เมื่อถูกกระทำความผิดทางอาญาอันทำให้แรงงานข้ามชาติได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือเสรีภาพ โดยที่ตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น กลับไม่สามารถใช้สิทธิของตนเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาได้ เนื่องจากการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา มีการนำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายของแรงงานข้ามชาติ อันไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นเหตุอันจะก่อให้เกิดการกระทำความผิดทางอาญาซึ่งทำให้แรงงานข้ามชาติได้รับความเสียหาย มาพิจารณาว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เนื่องจากความหลบหนีเข้าเมือง หรือเข้ามาในราชอาณาจักร โดยผิดกฎหมายโดยสมัครใจ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา แก่แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ที่ควรค่าแก่การศึกษาอยู่หลายประการ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลทุกคนตามรัฐธรรมนูญให้มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นชนชาติ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิทุร และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ฐาณู ศรียุทธวัฒนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เตชะมา

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนบริการวิชาการหอสมุดรัฐสภา, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544, 2560, หน้า 5.

ใด โดยให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น โดยที่ตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น มีสิทธิเข้าถึงกลไกการช่วยเหลือเยียวยาของรัฐ เพื่อความบรรเทาความเสียหายที่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมได้รับ⁴

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง ในการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญายังมีการตีความที่ไม่ชัดเจน และมีการพิจารณาที่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาแรก คือปัญหานิยามคำว่าผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 3 ซึ่งได้บัญญัติ นิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” มีความหมายว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น แต่จากคำนิยามดังกล่าวมานั้น ในส่วนของการมีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดนั้น ไม่ได้ระบุขอบเขตว่า การมีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดนั้น พิจารณาเฉพาะการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในฐานะความผิดที่ผู้เสียหายยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา หรือพิจารณารวมถึงกระทำความผิดอื่นที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้ผู้เสียหายยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางพิจารณาการนำความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกันเหตุอันผู้เสียหายยื่นขอรับค่าตอบแทนมาพิจารณา โดยส่งผลให้มีการตีความการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ผิดพลาดไปจากหลักผู้เสียหายในคดีอาญา และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544

ดังนั้นจากประเด็นดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่าในการพิจารณาคำนิยาม คำว่า “ผู้เสียหาย” ในส่วนของการมีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดนั้นของกลุ่มแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง ไม่ควรนำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักร โดยผิดกฎหมาย มาพิจารณาว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ เนื่องจากทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม⁵ และทฤษฎีการตกเป็น

⁴ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา, คู่มือปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 สำหรับเจ้าหน้าที่, 2560, หน้า 11 - 13.

⁵ ชาดิช ขอบทางศิลป์, สิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับการเยียวยาจากรัฐอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย2542), หน้า 27 – 28.

เหยื่ออาชญากรรม⁶ เห็นว่าในการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นบางครั้งผู้เสียหายก็อาจเป็นตัวกระตุนทำให้ตนเองต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ เช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นผู้เสียหายหรือเหยื่ออาจใช้คำขู่ คำทำร้าย ข่มขู่ หรือเริ่มต้นในการทำร้ายก่อนก็ได้⁷ แต่สำหรับความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย นั้นเป็นความผิดคนละฐาน ความผิดอันจะก่อให้เกิดให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย หรือเป็นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดที่ตนได้รับความเสียหาย และเห็นว่าเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดนั้น ในการพิจารณาควรยึดตามหลักการผู้เสียหายโดยนิตินัย⁸ ประกอบควบคู่กับคุณธรรมทางกฎหมาย⁹ ซึ่งหากนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ก็จะทำให้ในการพิจารณาและตีความการเป็นผู้เสียหายตามคำนิยามของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 3 เป็นไปตามหลักของผู้เสียหายโดยนิตินัย ที่กล่าวว่าผู้เสียหาย คือ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง โดยที่ผู้เสียหายไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือไม่ว่าจะในฐานะผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือผู้รู้เห็นในการกระทำความผิด หรือยินยอมให้มีการกระทำความผิด และเพื่อให้เกิดการตีความคำว่าผู้เสียหายให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ที่ตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายที่ถูกกระทำความผิดทางอาญาจากผู้อื่นโดยที่ตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ซึ่งหากมีการนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณาก็จะสอดคล้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 25 วรรคท้าย¹⁰ ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกระทำความผิดหรือเสรีภาพจากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอื่นมีสิทธิได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามกฎหมาย และสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคที่ให้บุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน¹¹ ทั้งนี้ก็ยังสอดคล้องกับต่างประเทศอย่างประเทศ

⁶ ศุภกิจ เจริญเวช, การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร, (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2553), หน้า 15.

⁷ ชาดิช ขอบทางศิลป์, เรื่องเดิม, หน้า 27 – 33.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

⁹ สำนักงานอัยการสูงสุด, รวบรวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร อัยการสูงสุด, สำนักงานอัยการสูงสุด : 2540, หน้า 279-280.

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25.

¹¹ เนติพงษ์ วิจิตรเวชการ, ความเสมอภาคของบุคคลสิทธิประชาชนตามรัฐธรรมนูญ, กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2548 หน้า 2.

สหรัฐอเมริกาที่กำหนดไว้ในมาตรการ Sanctuary Measure¹² ที่ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่นำเรื่องการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของผู้เสียหายมาพิจารณาในการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมหรือดำเนินคดีกับผู้เสียหาย

ประเด็นปัญหาที่สอง คือ ปัญหาการงดจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ในการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทนของคณะกรรมการและคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาได้กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาว่าด้วย คณะอนุกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2559 ว่าคณะอนุกรรมการต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ว่าผู้เสียหายที่ยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น ตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 โดยบุคคลนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 หรือระเบียบคณะกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาว่าด้วยคณะอนุกรรมการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2559 ไม่มีบทบัญญัติใดที่ระบุว่าในการพิจารณา ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาจะต้องพิจารณาถึงสถานะการเข้าเมืองของบุคคลนั้นด้วย หรือบัญญัติห้ามมิให้แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายมีสิทธิยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา การที่คณะอนุกรรมการและคณะกรรมการนำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย ของแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองมาประกอบการพิจารณาอนุมัติค่าตอบแทน และมีคำวินิจฉัยงดจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาแก่แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง คำวินิจฉัยดังกล่าวจึงเป็นคำวินิจฉัยที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ และการพิจารณาดังกล่าวเป็นการตัดสินใจและเลือกปฏิบัติต่อแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

ดังนั้นจากประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีที่คณะอนุกรรมการและคณะกรรมการค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา นำความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย

¹² สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, นานาทัศนะการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทยต่อนานาชาติกับการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อถูกทำร้ายในราชอาณาจักรไทย, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ (2565), หน้า 14-15.

โดยไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้อง ซึ่งเป็นคนละฐานความผิดกับความผิดอันเป็นมูลเหตุที่ผู้เสียหายยื่นขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และความผิดดังกล่าวก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอันจะก่อให้เกิดแรงงานข้ามชาติได้รับความเสียหายจากการหลบหนีเข้าเมือง การพิจารณาวินิจฉัยให้คงจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายแก่แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง จึงเป็นตัดสิทธิและเป็นการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติต่อแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองในการรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา อีกทั้งคำวินิจฉัยจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าวนั้นยังขัดกับรัฐธรรมนูญที่ให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนี้การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาของต่างประเทศอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับกรณีแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองจะไม่มีการนำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย มาพิจารณาตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากรัฐ¹³ รวมไปถึงประเทศนอร์เวย์ก็ไม่มีการนำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายมาพิจารณาตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากรัฐเช่นกัน¹⁴ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าประเทศไทยควรปฏิบัติต่อผู้เสียหายที่เป็นแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง อย่างไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิดหรือสถานะอื่น ตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน¹⁵ ที่ให้รัฐต้องปฏิบัติกับบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตามและไม่ควรนำเอาสถานะเข้าเมืองของผู้เสียหายมาเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ¹⁶ ที่ให้ความสำคัญกับการต่อต้านและจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ และปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ¹⁷ ที่ให้ผู้เสียหายในคดีอาญาที่ได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรือจิตใจได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐอย่างเป็นธรรม

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14-15.

¹⁴ วรรณนิศา สุขสวัสดิ์, ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559), (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562), หน้า 107.

¹⁵ พิระศักดิ์ พอจิต, หัวข้อ สิทธิมนุษยชน เรื่อง สิทธิมนุษยชนในหลายมิติ, หลักสูตรหลักนิพนธ์เพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4 วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา, หน้า 2-6.

¹⁶ คณาธิป ทองรวีวงศ์ และคณะ, โครงการวิจัย เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2560, หน้า 94-97.

¹⁷ สมคิด สายเจริญ, แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สิทธิเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1, นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันและปราบปราม หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 2560, หน้า 19-20.

ประเด็นปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญานั้น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และระเบียบคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ว่าด้วยการยื่นคำขอ และวิธีพิจารณาคำขอ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย พ.ศ.2559 ได้กำหนดไว้เพียงว่าให้ผู้อำนวยการแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ให้แก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็วเพียงเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครอง ดังนั้นคำสั่งทางปกครองใดที่มีผลกระทบต่อสถานภาพหรือสิทธิของ บุคคล จะต้องระบุข้อเท็จจริงข้อกฎหมาย และเหตุผลอ้างอิงหรือสนับสนุน แต่การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทน ผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ.2544 นั้นกลับไม่มีข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอว่าในความผิดอาญานั้นผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 เพราะเหตุใด หรือพฤติการณ์ที่อ้างว่าผู้เสียหายเป็นผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดในฐานความผิดอาญานั้น มีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดอย่างไร การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าว จึงขัดต่อหลักการแจ้งคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 และขัดหลักการว่าด้วยการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้เกิดภาระแก่ผู้เสียหาย ที่ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยซึ่งมีสิทธิที่จะต้องอุทธรณ์ได้แย้งคำวินิจฉัยที่ไม่เห็นพ้องด้วย ซึ่งไม่เป็นธรรม ต่อผู้เสียหายซึ่งขัดต่อหลักความเสมอภาค ที่กล่าวว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ดังนั้นจากประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่า การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 จะต้องจัดทำคำสั่งหรือคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ให้สอดคล้องกับรูปแบบคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37¹⁸ ที่กล่าวว่าคำสั่งทางปกครองใดที่มีผลกระทบต่อสถานภาพหรือสิทธิของบุคคล จะต้องระบุ ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเหตุผลอ้างอิงหรือสนับสนุนคำสั่งนั้นๆ และคำแนะนำของคณะกรรมการวิธี ปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ 1/2540 เรื่องหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทาง ปกครอง¹⁹ ที่กล่าวออกแนวปฏิบัติให้การแจ้งคำสั่งทางปกครองจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติวิธีราชการทางปกครอง พ.ศ.2539²⁰ ที่กำหนดว่า คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์

¹⁸ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37

¹⁹ กองนิติการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม, หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์ หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง, กรกฎาคม 2544, หน้า 2-3.

²⁰ ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37

หรือโต้แย้งต่อไปได้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบถึงรายละเอียด และระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวด้วย และหลักการว่าด้วย “ การกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย²¹ ที่กำหนดฝ่ายปกครองจะกระทำการใดๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของเอกชนคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจะต้องกระทำการดังกล่าวภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงสิทธิได้อย่างเป็นธรรม และไม่ตกเป็นภาระแก่ผู้เสียหาย ตามหลักความเสมอภาค²² ที่ให้บุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพรวมถึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยในการออกคำวินิจฉัยจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวินิจฉัยอันพอที่จะทำให้ผู้เสียหายเข้าใจถึงพฤติการณ์ ข้อกฎหมาย หรือเหตุในการวินิจฉัยสั่งให้จ่ายหรือสั่งงดจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา

จากการศึกษาค้นคว้าการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย กรณีแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

1.ปัญหานิยามคำว่า ผู้เสียหาย

จากปัญหาดังกล่าวนั้นจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 มาตรา 3 ซึ่งเดิมได้บัญญัติ นิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” มีความหมายว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

ควรจะแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “มาตรา 3 นิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” มีความหมายว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้ตนได้รับความเสียหายตามฐานความผิดที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

การเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้นก็เพื่อเป็นขอบเขตในการตีความนิยามคำว่า ผู้เสียหาย ในส่วนของการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้เป็นไปตามหลักผู้เสียหายโดยนิตินัย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและคุณธรรมทางกฎหมาย โดยผู้เสียหายจะต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามแนวทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมและทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการ Sanctuary Measure ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะไม่นำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง หรือความผิดฐานเข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย มาพิจารณาถึงการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ

²¹ วรเจตน์ ภาคิรัตน์, หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2540), หน้า 13-14.

²² เนติพงษ์ วิจิตรเวชการ, เรื่องเดิม, หน้า 2.

กระทำความผิดของผู้เสียหาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองสามารถเข้าถึงสิทธิค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาได้ตามเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 25 วรรคท้าย ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกระงับสิทธิหรือเสรีภาพจากการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอื่นมีสิทธิได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคที่ให้บุคคลทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

2. ปัญหาการงดจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาแก่แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมือง จากปัญหาดังกล่าวนั้นจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 ที่มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยที่ตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

โดยควรจะแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ มาตรา 14/2 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงพฤติการณ์การกระทำความผิดทางอาญาและการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้เสียหาย ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศิพ พศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานะอื่น รวมถึงโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น ”

การเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้นก็เพื่อให้คณะกรรมการและคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา พิจารณาวินิจฉัยคำขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาที่เป็นแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง โดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศิพ พศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิดหรือสถานะอื่น ตามหลักปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ให้รัฐต้องปฏิบัติกับบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม และเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ที่ให้ความสำคัญกับการต่อต้านและจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ และปณิญาสากลว่าด้วยหลักการพื้นฐานในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอาชญากรรมและการใช้อำนาจโดยไม่ชอบที่ให้ผู้เสียหายในคดีอาญาที่ได้รับความเสียหายแก่ร่างกายหรือจิตใจได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 25 วรรคท้าย และหลักการชดเชยเยียวยาผู้เสียหายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศนอร์เวย์ ที่มีการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย โดยมุ่งหวังให้ผู้เสียหายได้รับการ

ช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันทุกคน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้เสียหายไม่ว่าผู้เสียหายนั้นจะเข้ามาโดยถูกต้องหรือไม่ก็ตาม

3. ปัญหาคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา

จากปัญหาดังกล่าวนั้นจึงเห็นว่าเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบคำสั่งทางปกครอง เห็นว่าควรที่จะเพิ่มบทมาตราในพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พ.ศ.2544

ควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ มาตรา 24/1 การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คำวินิจฉัยจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการวินิจฉัยอันพอที่จะทำให้ผู้เสียหายเข้าใจถึงพฤติการณ์ ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเหตุผลอ้างอิงหรือสนับสนุน ในการพิจารณาคำวินิจฉัยสั่งจ่ายหรือจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ”

การเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้การแจ้งคำวินิจฉัยค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เป็นไปตามรูปแบบคำสั่งทางปกครองที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 37 และคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ 1/2540 เรื่องหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง และสอดคล้องกับหลักการว่าด้วย “ การกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย อันจะทำให้ผู้เสียหายได้เข้าใจพฤติการณ์ ข้อกฎหมาย หรือเหตุในการวินิจฉัยสั่งจ่ายหรือสั่งจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เสียหายที่มีสิทธิจะได้แจ้งคำวินิจฉัยที่ตนไม่เห็นพ้องด้วยได้โต้แย้งคำวินิจฉัยต่อผู้คดีได้อย่างเต็มและเป็นธรรมต่อผู้เสียหายตามหลักความเสมอภาค

เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กองนิติการ. **หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง.**

(กรกฎาคม 2544) : 2-3.

กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา “**นานาชาติสนะการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทยต่อนานาชาติกับการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่ตกเป็นเหยื่อถูกทำร้ายในราชอาณาจักรไทย , เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ.**” 2565.

คณาธิป ทองรวีวงศ์ และคณะ. “**โครงการวิจัย เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ.**” สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2560.

ชาติชาย ขอบทางศิลป์. “**สิทธิของผู้เสียหายที่จะได้รับการเยียวยาจากรัฐอันเนื่องมาจากการทำความผิดทางอาญา**”. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

เนติพงษ์ วิจิตรเวชการ. **ความเสมอภาคของบุคคลสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2561

พีระศักดิ์ พอจิต. **สิทธิมนุษยชนในหลายมิติ. สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษาสำนักงาน**

ศาลรัฐธรรมนูญ. (2559) : 5-7.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. **หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง.**

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2540.

วรรณนิสา สุขสวัสดิ์. “**ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญา**

ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559).” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562.

ศุภกิจ เจริญเวช. “**การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน**

ผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้เสียหาย

ที่ได้รับการช่วยเหลือในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปะ ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

สมคิด สายเจริญ. “**แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สิทธิเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหาย**

ในคดีอาญาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1.” นักศึกษาวิทยาลัยป้องกัน

และปราบปราม หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 2560.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนบริการวิชาการหอสมุดรัฐสภา.

“เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544.” 2560.

สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา. “คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 (สำหรับเจ้าหน้าที่).” 2560.

สำนักงานอัยการสูงสุด. รวมบทความด้านวิชาการของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร อัยการสูงสุด, (2540) : 279-280.